

Kontaktní čočky u dětí raného věku

Jak na to?

Kontaktní čočky u dětí raného věku. Jak na to?

Kontaktní oční čočky jsou vynález, který vymyslel a poprvé vyrobil český vědec Otto Wichterle v 60. letech 20. století.

Vhodnost nošení čoček

Kontaktní čočky lze aplikovat dětem od nejranějšího věku. Nejčastěji se kontaktní čočky volí tam, kde není možné dočasné či trvale nosit brýle.

Rozhodnutí o vhodnosti nošení čoček u dítěte je na očním lékaři, který dítě a jeho diagnózu dobře zná.

Důvody, které nás vedou k použití kontaktních čoček u dětí:

- a) **Nejčastěji jde o netoleranci brýlí jako takových.** Kontaktní čočky mohou lépe vyhovovat některým dětem, které nesnášejí nic na hlavě, a proto si brýle strhávají.
- b) **Děti s kombinovaným postižením většinu dne leží** a brýle vleže špatně drží na nose. Brýle také překážejí všem malým dětem při převalování nebo lezení.
- c) **Nutnost rehabilitačního cvičení několikrát za den** komplikuje někdy nošení brýlí, kontaktní čočky nebrání v jakémkoli polohování dítěte, a přitom zraková motivace je nejlepší motivací k pohybu.
- d) **Spastické stáčení očí nebo nystagmus** brání dítěti využít k vidění centrální části brýlových skel. Kontaktní čočky mají výhodu, že se pohybují spolu s okem do všech směrů, zatímco použití brýlí je vázáno na schopnost využít středovou zónu skla.
- e) **Anizometropie** (velký rozdíl v refrakci, tj. počtu dioptrií, mezi pravým a levým okem). Nasazení takových skel do brýlí brání dosažení stejně velikého obrazu z obou očí. Rozdíl velikosti obrázků pak vadí mozku v použití obou očí současně. Na základě toho mozek začne jedno oko vyřazovat a tlumí ho.
- f) **Nízký věk dítěte**, kvůli kterému vznikají obtíže s vhodnými obrubami brýlí.
- g) **Refrakční vada** je tak vysoká, že není řešitelná brýlemi.
- h) **Okluzní kontaktní čočky.** Ty používáme při léčbě tupozrakosti, kdy dítě nesnese náplastovou okluzi.

Druhy kontaktních čoček

- Kontaktní čočky se liší materiálem, ze kterého jsou vyrobeny (měkké nebo tvrdé), typem dioptrií (sférické, astigmatické, multifokální a bifokální), způsobem a určením délky nošení jednoho kusu kontaktní čočky (jednodenní, čtrnáctidenní, měsíční, půlroční, roční).
- Typ čočky a režim jejich nošení určuje u dětí vždy oční lékař.
- Kontaktní čočky s prodlouženým režimem nošení, které je možné v oku ponechat i několik dnů včetně nočního spaní, je dobré občas vyndat, vyčistit přes noc a hlavně nechat oko „dýchat“. Pokud to jde, vyndáváme čočky na každou noc.
- Existují také speciální čočky, např. čočky s namalovanou duhovkou a volnou zornicí, které mají průhled pouze v oblasti zornice (pro děti s aniridií, kolobomem, po úrazech nebo s barevným filtrem pro děti s achromatopsií).

Nasazování kontaktních čoček dítěti raného věku

- Závazek nasazování čoček: lékaři a pracovníci ordinace, kde jsou čočky předepsány a distribuovány, naučí rodiče čočky nasazovat a vyndávat. Rodiče si vše vyzkouší pod dohledem pracovníků ordinace.
- Je výhodou, když dítěti nasazuje čočky člen rodiny, který již s jejich nošením má osobní zkušenost, ale není to podmínkou.
- Je užitečné, když se nasazování postupně naučí více členů rodiny – předejde se komplikacím v případě, že někdo onemocní, odcestuje apod.
- Velmi malým dětem, které ještě hodně spí, lze někdy nasadit čočky v době, kdy je jejich spánek nejhlubší.
- Pokud bývá dítě při nasazování čoček vzhůru, je dobré na ně mluvit nebo mu zpívat, případně je jinak zabavit, aby méně svíralo víčka - vytvořit si nějaký rituál (říkat básničku, zpívat, znakovat, např. udělat kolečko z prstů a přiložit k oku - znak pro čočku, umístit v dohledu atraktivní hračku, hrajeví svítící mobil apod.). Dítě rychle pochopí přínos nasazených čoček a postupně se přestane bránit.

- Vždy trváme na maximálním zkrácení nehtů (lepší citlivost prstů, šetrnost a ochrana oka dítěte před zraněním, méně časté poškození nasazované čočky a snížení rizika infekce pod nehty).
- Ruce je lépe umýt si klasickým toaletním mýdlem, tekutá mýdla obsahují glycerin a čočka více ulpívá na prstě.
- Jste-li na nasazování sami, osvědčuje se zabalit tělo a hlavně ruce dítě do deky jako housenku do kukly.
- Pokud vám někdo pomáhá, úkoly si předem rozdělte, pracujte jako tým.

Osvědčený způsob nasazování je následující (návod pro praváky): čočka se uchopí ukazováčkem a palcem pravé ruky. Levá ruka nadzvedne horní víčko těsně pod řasami, prsteníčkem pravé ruky stáhnete spodní víčko a vložíte čočku.

Uchovávaní kontaktních čoček a péče o ně

- Rodiče dítěte vždy při zácviku obdrží spolu s kartičkou nositele čoček edukační knížku o kontaktních čočkách a podepisují prohlášení, že si ji také přečtou.
- Čočky je nutné uchovávat ve speciálním roztoku, aby nevyschly.
- Po vyndání čočky z oka je nutné ji pečlivě, ale šetrně promnout prstem na dlaní v kapce roztoku. Jedině tak odstraníme usazeniny a speciální roztok ji jen dočistí a pak i desinfikuje.
- Kontaktní čočky a pouzdra k jejich přechovávání nikdy neoplachujeme vodou, nýbrž jen k tomu určeným roztokem.
- Pouzdra měníme bez ohledu na typ čoček každé 3 měsíce.
- S kontaktními čočkami dítě nesmí plavat, výjimkou jsou pouze jednodenní čočky.
- Čočky nesmí dítě nosit při horečce, chřipce, hnisavé rýmě, oparu, zánětu spojivek a nenasazujeme je ani tehdy, když má dítě oko zarudlé. Pro tyto případy je vhodné, aby dítě mělo v záloze odpovídající brýle, které mohou dočasně čočky nahradit.
- Nedoporučuje se kupovat čočky přes internet, jsou to čočky bez záruky a jejich nákupem se omezuje pravidelný kontakt s lékařem, který je nutný nejen pro kontrolu dioptrií, ale i stavu oka jako takového. Bez kontrol by mohlo docházet až k poškození očí.

Dobré nápady a postřehy rodičů

Proč jsme volili kontaktní čočky místo brýlí:

„ ... čočky jsme dostali, když bylo Vojtovi 15 měsíců, brýle nebyly vhodné a nejsou dosud, protože má těžké kombinované postižení – je ležící, sedí pouze s oporou, nedrží hlavičku; hodně sebou vrtí, a tím si brýle sundává. Nenašla se vhodná obruba z důvodu dlouhých řas a nízkého kořenu nosu, za uchem má shunt (ventil) ...“

„ ... čočky jsme začali nasazovat v 10 měsících věku Pavlíka; volili jsme je po dohodě s paní oční lékařkou, protože si Pavlík začal sundávat brýle a hrál si s nimi.“

Jak se naučit kontaktní čočky nasazovat?

„ ... u oční lékařky nám řekli praktické rady a ukázali přímo na Vojtovi. Tamtéž jsme si pod dohledem nasazování i vyndávání kontaktních čoček i hned vyzkoušeli. Doma zpočátku manžel držel Vojtovi hlavičku a já nasazovala, dnes už oba zvládneme nasazovat sami.“

„ ... Nasazuji tak, že si ji vyndám na prst, tak, jak patří do oka. Ze spodní strany uchopím dvěma prsty, druhou rukou chytну řasy a za ně hodně zvednu víčko, to je důležité, a čočku vložím až pod něj, ona se nalepí, pustím víčko a je hotovo. Nikdy jsem s tím neměla problém.“

Jak dítě přesvědčit, aby si nechalo kontaktní čočky nasadit?

„ ... ze začátku, když byl Pavlík ještě malý, jsme žádnou taktiku neměli, pak jsme u toho čarovali: „Čáry, máry fuk a máš čočku v očičku“, nebo naopak.“

„ ... možná se to bude zdát drastické, ale aby se se mnou Pavlík nepral, tak jsem si na něj sedla, tak, aby měl ruce podél těla, přítel mu držel hlavu a já mu pak jednou rukou otevřela pořádné oko a druhou jsem nandala čočku...“

„ ... Pavlík nosil sedmidenní čočky, které jsme po týdnu vyčistili, znovu aplikovali a po třiceti dnech vyhodili (tyto sedmidenní čočky je možné vyndávat každý večer a ráno nandávat, aby si dítě na to zvyklo)...“

Když kontaktní čočka vypadne:

„ ... Čas od času se podaří kontaktní čočku ztratit: stává se to většinou v těch situacích, kdy je Vojšta v poloze, kdy dochází ke kontaktu jeho obličeje s nějakou podložkou či opěrkou, např. při rehabilitaci atd. K vypadnutí dojde třením. V těchto situacích tedy musíme být i my více ve střehu a kontrolovat, zda nedošlo k vypadnutí. Syn si sám, vzhledem ke svému tělesnému postižení, čočku nevyndá. Ze šesti párů zcela ztratíme průměrně tak jeden až dva páry, někdy nic, někdy více ...“

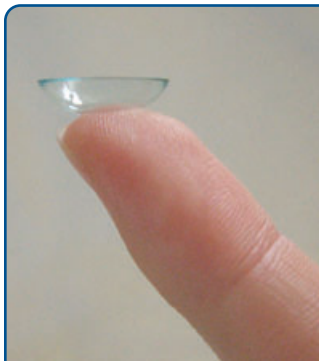
„ ... zkušenosti s hledáním čoček máme: pokud se Pavlík ještě nehýbal, tak jsem je nacházela kolem postýlky nebo v postýlce; hledala jsem malý kulatý ztvrdlý igelit. Když začal běhat, tak už to bylo horší, málokdy jsem je našla. Pavlík si je ve většině případů z oka vymnul: ne že by to dělal úmyslně, ale třeba když byl unavený, tak si mnul oči, nebo se stalo, že ji měl špatně nasazenou a vadilo mu to ...“

„ ...Vypadlou čočku lze někdy včas najít tak, že navléknete silonovou punčochu přes hubici vysavače, kterým pak prozkoumáte prostor pravděpodobného výskytu čočky; ta se na punčoše zachytí ...“

„ ... Je potřeba pravidelně kontrolovat, zda dítě čočku má, abyste věděli, kdy a kde ji mohlo ztratit ...“

Kontaktní čočky v době nemoci:

„ ... pokud měl Pavlík teplotu 38,5 a výše a silnou rýmu, tak čočky nenosil; na to nás upozornila i paní oční doktorka, jako třeba i na to, že s čočkami nesmí do bazény ...“

Nadační fond
Českého rozhlasu

Brožura byla vydána díky podpoře
Nadačního fondu Českého rozhlasu
ze sbírky Světluška

(!) **Byla u vašeho dítěte
zjištěna závažná diagnóza?**

(?) **Potřebujete radu odborníka?**

(👤) **Jsmě tu pro vás!**

Pište na e-mail: linka@eda.cz

**Linka EDA – první celostátní krizová
linka a chat pro rodiny dětí s jakýmkoliv
postižením nebo ohrožením vývoje.**

Linka EDA:
800 40 50 60
Chat EDA:
www.eda.cz
E-mail:
linka@eda.cz

2. vydání Brožuru vydal:
EDA cz, z. ú.
Filipova 2013/1
148 00 Praha 4

tel.: +420 224 826 860
mobil: +420 724 400 820
e-mail: info@eda.cz
www.eda.cz

Pracoviště je členem
a držitelem garance
Asociace rané péče
České republiky, z. s.

